

Udskrift af Arbejdsrettens dom af 31. oktober 2014

i sag nr. AR2013.0270:

Landsorganisationen i Danmark
for
Fag og Arbejde
(advokat Peter Nisbeth)
mod
Kommunernes Landsforening
(advokat Jørgen Vinding)

og

sag nr. AR2013.0271:

FTF
for
BUPL
(advokat Jakob Bjerre)
mod
Kommunernes Landsforening
(advokat Jørgen Vinding)

Dommere: Nils Juhl Andreassen, Poul Dahl Jensen (retsformand), Carl Erik Johansen, Anders Søndergaard Larsen, Benny Rosberg, Jan Villadsen og Bo Vistisen.

Indledning

Sagerne angår, om Kommunernes Landsforening i forbindelse med lockouten af de overenskomstsansatte lærere i april 2013 har vejledt kommunerne om at anvende skolepædagoger mv. til at føre tilsyn med skoleelever i et omfang, der er i strid med de pligter, der gælder for en part under en overenskomstmæssig arbejdskonflikt, og derved har overtrådt Hovedaftalernes § 2 og § 3.

Parternes påstande

I sag nr. AR2013.0270:

Klager, Landsorganisationen i Danmark (LO) for Fag og Arbejde (FOA), har nedlagt påstand om, at Kommunernes Landsforening (KL) skal anerkende, at FOA's medlemmer omfattet af overenskomsten for pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter samt overenskomsten

for pædagoger ved kommunale dagsinstitutioner m.v. i Københavns Kommune, der er ansat til at arbejde i indskolingen (0. – 3. klasse), og som bistår læreren med tilsyn, undervisningsopgaver og/eller pædagogiske opgaver i klasser, alene kan pålægges at føre tilsyn med et forholdsmæssigt antal børn under konflikten.

KL skal endvidere for brud på Hovedaftalens § 2 og § 3 betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat alvorlig bod til FOA.

Indklagede, KL, har påstået frifindelse.

I sag nr. AR2013.0271:

Klager, FTF for BUPL, har nedlagt påstand om, at KL skal anerkende, at klagers medlemmer beskæftiget som skolepædagoger alene kunne pålægges at føre tilsyn med et forholdsmæssigt antal børn under den af indklagede iværksatte lockout af landets folkeskolelærere.

Påstanden omfatter pædagoger, der er beskæftiget i børnehaveklassen/indskolingen, jf. overenskomstens § 2, stk. 1, litra C, som: Børnehaveklasseassistenter (nr. 3), Socialpædagoger (nr. 4) og Restgruppen af pædagoger (nr. 7).

KL skal endvidere for brud på Hovedaftalens § 2 og § 3 betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat særdeles mærkbar bod.

Indklagede, KL, har over for FTF's anerkendelsespåstand nedlagt påstand om afvisning, subsidiært frifindelse, og har over for påstanden om bod nedlagt påstand om frifindelse.

Sagens omstændigheder

Under overenskomstforhandlingerne i foråret 2013 trådte en af KL varslet lockout af overenskomstansatte lærere m.v. ved skoler og institutioner på det kommunale undervisningsområde i kraft med virkning fra den 1. april 2013. Konflikten varede til den 26. april 2013, hvor den blev afsluttet efter et lovindgreb fra Folketinget.

Konflikten omfattede ikke de skolepædagoger, pædagogmedhjælpere mv., der var visiteret til at arbejde med børn fra 0. til 3. klasse (indskolingen).

KL udsendte i februar 2013 en vejledning til kommunerne om overenskomstmæssige arbejds-konflikter i folkeskolen med undertitlen ”Konfliktberedskab på det kommunale område”. I vejledningen hedder det bl.a.:

”2.1. Skolens dagligdag under en konflikt

...

2.1.2. Undervisning og andre opgaver

Skolens varetagelse af undervisning og øvrige opgaver i forhold til eleverne vil blive påvirket af en konflikt. Det arbejde, som en konfliktramt lærer var planlagt til at udføre, skal betragtes som konfliktramt arbejde.

Varetagelse af undervisning og andre opgaver under en konflikt:

Under en lovlig konflikt er udgangspunktet, at der ikke kan gives undervisning i de lek-tioner, der efter de foreliggende tjenesteplaner skulle have været varetaget af en kon-fliktramt lærer.

Det er KL’s opfattelse, at man ikke på skolerne bør ændre den eksisterende fagfordeling, således at tjenstemandsansatte lærere overtager klasser og fag fra overenskomstansatte lærere, der deltager i en lovlig konflikt.

Det er endvidere KL’s opfattelse, at tjenstemandsansatte lærere ikke bør pålægges at varetage andre/flere undervisningstimer end de timer, de i følge deres tjenesteplan i for-vejen er forpligtet til at varetage.

...

Behov for kompenserende undervisning efter en konflikt:

...

Der skal således give kompenserende undervisning for timer, der aflyses i forbindelse med en konflikt med henblik på at sikre, at skolen lever op til folkeskolelovens mini-mumstimetal.

...

2.1.4. Tilsyn

Regler om tilsynspligt:

Børne- og undervisningsministeren har i medfør af folkeskolens § 52 fastsat nærmere regler om skolernes tilsyn med eleverne i skoletiden. Reglerne fremgår af bekendtgørel-se nr. 38 af 10. januar 1995 om tilsyn med folkeskolens elever i skoletiden med tilhøren-de vejledning af samme dato.

Efter bekendtgørelsens § 1 har kommunalbestyrelsen det overordnede ansvar for, at der på den enkelte skole etableres fornødent tilsyn med eleverne i undervisningstiden, i fri-kvarterer og spisepauser mv. Det er skolens leder som på baggrund af principper fastsat af skolebestyrelsen træffer beslutning om udøvelsen af tilsynet.

Ved fornødent tilsyn forstås tilsyn med et indhold og et omfang, der findes nødvendigt og tilstrækkeligt ud fra en vurdering af de konkrete forhold, herunder elevernes alder, aktivitetens art, de stedlige forhold og lokalernes indretning og udstyr.

Tilsynspligten omfatter hele den skemalagte undervisningstid mv. og dermed også den del af skoletiden, hvor der ikke er nogen undervisning fx som følge af aflysning af ti-

mer. Tilsynspligten indtræder 10 minutter før undervisningen begynder og ophører først ved udløbet af det tidsrum, som naturligt medgår til, at eleverne forlader skolen ved undervisningens ophør. Pligten kræver ikke nødvendigvis lærerens konstante tilstedeværelse, og tilsynet kan derfor også udøves gennem forudgående instruktion, jf. bekendtgørelsens §§ 2 og 5.

Tilsynspligt under konflikt:

Under en konflikt vil eleverne være omfattet af skolens tilsynspligt – også i de undervisningstimer, der ikke kan gennemføres pga. en konflikt. Tilsynet skal tilrettelægges i overensstemmelse med de ovenfor anførte regler.

Tilsynet med eleverne sker på skolelederens ansvar og kan i princippet udføres af alle ikke-konflikttramte medarbejdere efter forudgående instruktion. Tilsynet kan således ske ved skolens leder, ligesom det i fornødent omfang kan pålægges lærere at føre tilsyn med flere klasser. Herudover kan også de medarbejdere fra skolefritidsordningen, der er tillagt faste timer i folkeskolen som fx praktisk, pædagogisk medhjælp i klasser, føre tilsyn med klassens elever i timer, hvor læreren er væk pga. konflikten – forudsat at disse medarbejdere ikke også er i konflikt. Herudover vil andre personer med tilknytning til skolen fx overordnet administrativt personale i fornødent omfang kunne anvendes til at føre tilsyn.

Medarbejdere, der ikke er omfattet af et konfliktvarsel, herunder de tjenestemandsatte lærere, skal varetage deres sædvanlige arbejde, og kan derfor som udgangspunkt ikke flyttes til tilsynsopgaver, som er konflikttramte. En tilsynsopgave vil være konflikttramt, hvis den på den enkelte skole er indlagt som en integreret del af en konflikttramt lærers tjenesteplan.

Under en konflikt skal den enkelte kommune tilstræbe en afpasset driftssituation. Det er skolelederens vurdering, om tilsynet kan gennemføres i nødvendigt og tilstrækkeligt omfang. Hvis tilsynet ikke kan gennemføres forsvarligt, må skolelederen vurdere om eleverne – og i givet fald hvor mange – kan blive på skolen. Der skal føres tilsyn med så mange elever, som det er forsvarligt. KL tilråder, at hjemsendelse af eleverne sker efter samme vurdering som hidtil ifm. læreres fravær.

Hvis elever sendes hjem fra skolen pga. en konflikt, skal dette ske i overensstemmelse med skolens sædvanlige retningslinjer for hjemsendelse i forbindelse med læreres fravær.

2.1.5. Skolefritidsordning/fritidshjem

Elever, der er tilmeldt skolefritidsordning (SFO) eller fritidshjem, kan benytte disse institutioner i institutionernes åbningstid, forudsat at skolefritidsordningen ikke er konflikttramt.

Institutionernes åbningstid bør ikke udvides som følge af en konflikt på skolen for at afhjælpe et eventuelt pasningsbehov som følge af aflyst undervisning.”

Den 19. marts 2013 blev der endvidere på KL's konfliktportal indgivet et indlæg fra Lise Wolff under overskriften ”Skolepædagoger”. I indlægget hedder det:

”På baggrund af en række henvendelser om skolepædagogers varetagelse af opgaver i skolen under en evt. lockout skal KL oplyse følgende:

Skolepædagoger, som er skemalagt til at bistå i undervisningen i en gruppe/klasse i skolen sammen med en lærer, kan efter KL's opfattelse under en evt. lockout fortsat varetage tilsynsopgaven i forhold til den pågældende gruppe/klasse i de timer, hvor skolepædagogen er skemalagt til at være sammen med gruppen/klassen. Dette skal ses i sammenhæng med, at tilsynsopgaven må betragtes som en del af skolepædagogens sædvanlige opgaver i forhold til gruppen/klassen i de omhandlede timer. Den planlagte undervisning i den pågældende gruppe/klasse vil ikke kunne opretholdes under en lockout, men skolepædagogen kan fortsætte med at varetage sine sædvanlige opgaver med tilsyn i forhold til gruppen/klassen.

Der kan ikke planlægges med ekstraordinært at slå flere grupper/klasser sammen, for at lade skolepædagogen varetage tilsynet med den sammenlagte gruppe under ét, hvis dette sker som følge af fraværet af en konfliktramt lærer. Tilsvarende vil en skolepædagog, som er visiteret til at yde støtte til enkelte elever i gruppen/klassen, ikke kunne pålægges at føre tilsyn med hele gruppen/klassen.

KL er bekendt med, at BUPL i flere kommuner har problematiseret kommunernes planlagte anvendelse af skolepædagoger under en evt. lockout. KL har forstået BUPL's udmeldinger således, at man fra BUPL's side er af den opfattelse, at der skal ske reduktion af antallet af børn i de sammenhæng, hvor en skolepædagog skulle have deltaget sammen med en lærer.”

Den 27. marts 2013 blev der afholdt fællesmøde i sagen mellem på den ene side FTF for BUPL og LO for FOA og på den anden side KL. I notatet fra fællesmødet hedder det:

”Organisationerne har henvist til, at KL's konfliktvejledning indenfor skoleområdet side 6 indebærer brud på gældende Hovedaftaler om skolepædagogers og pædagogmedhjælperens tilsyn med klassens elever i timer hvor læreren er omfattet af en overenskomstmæssig konflikt.

Det er organisationernes opfattelse, at når læreren er omfattet af en lovligt varslet konflikt, skal skolepædagogerne og pædagogmedhjælperne ikke varetage den konfliktramte lærers tilsyn med eleverne i den pågældende klasse og, de skal derfor ikke føre tilsyn med samtlige elever, men at elevtallet skal reduceres, jf. faglig voldgiftskendelse af 25. september 1985.

FTF og LO fremførte på denne baggrund, at KL begår brud på de gældende hovedaftaler ved ikke at reducere antallet af elever i de klasser, hvor læreren er omfattet af en lovligt varslet konflikt.

KL henviste til konfliktvejledningen og anførte, at skolepædagoger og pædagogmedhjælperne ikke er omfattet af den varslede konflikt, hvorfor de under denne konflikt skal udføre deres sædvanlige tilsyn med klassens elever. Der er ikke pligt til at reducere antallet af elever i henhold til kendelsen af 25. september 1985, da der ikke er tale om

en tilsvarende situation. De pågældende skal derimod ikke overtage de konfliktramte læreres undervisning.

Organisationerne tilkendegav, at man var enig i, at pædagogerne og pædagogmedhjælperne fortsat, og så længe man ikke er omfattet af konflikten, skal varetage deres hidtidige tilsynsfunktion.

Organisationerne gør derimod gældende, at pædagogerne og pædagogmedhjælperne ikke skal overtage lærernes andel af tilsynsforpligtelsen. Det er organisationernes opfattelse, at denne andel af tilsynspligten er konfliktramt arbejde.”

Efter konflikstens ikrafttræden udarbejdede FOA en oversigt af 4. april 2013 over indberettede eksempler fra forskellige kommuner, herunder bl.a. Odense, Fåborg-Midtfyn, Hvidovre og København, hvor pædagoger og pædagogmedhjælpere var blevet pålagt at føre tilsyn med hele klasser.

LO har under sagen fremlagt et notat af 21. april 1993 fra KL vedrørende ”Retningslinjer for modtagelse og pasning af børn under den af Pædagogisk Medhjælper Forbund varslede konflikt pr. 1. maj 1993”. I notatet, der vedrører en konflikt fra 1993, hedder det:

”Ved møde den 20. april 1993 mellem BUPL forbundet for pædagoger og klubfolk og Kommunernes Landsforening er der opnået enighed om følgende retningslinier i forbindelse med modtagelse og pasning af børn under den af Pædagogisk Medhjælper Forbund varslede konflikt pr. 1. maj 1993:

1. Grundlaget for fastlæggelse af retningslinier for modtagelse og pasning af børn under pædagogmedhjælpernes konflikt tager udgangspunkt i opmandskendelse af 25. september 1985.

Parterne er enige om, at pædagogerne ikke pålægges at udføre konfliktramt arbejde, samt at arbejdsintensiteten ikke må øges som følge af den af Pædagogisk Medhjælper Forbund varslede konflikt.

På baggrund heraf er der enighed om følgende:

2. Det antal børn, der kan modtages og passes på den enkelte institution under konflikten reduceres med antallet af børn efter følgende beregning:

Antal tilmeldte børn x timer, der varetages af pædagogmedhjælpere, der dels omfattes af konflikten, dels uorganiserede timer, der varetages af institutionens samlede pædagogiske personale minus timer til ledelse.”

Derudover har FTF under sagen fremlagt et notat af 13. maj 2008 fra KL vedrørende ”Konfliktinformation vedr. kommunale og selvejende daginstitutioner og klubber”. I notatet, der

vedrører en konflikt fra 2008, hedder det:

”BUPL har 13. maj meddelt, at resultatet af medlemsafstemningen om mæglingsforslaget af 11. april 2008 er blevet, at mæglingsforslaget er forkastet. Dette indebærer efter Forligsmandslovens regler, at den af BUPL varslede strejke træder i kraft på 5.dagen herefter – dvs. fra og med søndag den 18. maj. Det er dog aftalt med BUPL, at konflikten træder i kraft **mandag den 19. maj ved døgnets begyndelse**.

De berørte kommuner er følgende: ... Konfliktvarslet omfatter kommunale og selvejende daginstitutioner og klubber.

...

Hvis der på den enkelte daginstitution måtte være reglementsansatte og/eller tjenstemandsansatte ledere, kan den pågældende daginstitution efter KL's opfattelse naturligvis modtage børn til pasning, men dog alene i det begrænsede antal, der følger af, at arbejdsintensiteten ikke må stige.”

Overenskomstgrundlag mv.

I § 2 og § 3 i Hovedaftale mellem Kommunernes Landsforening og Forbundet af Offentligt Ansatte, Specialarbejderforbundet i Danmark, Pædagogisk Medhjælper Forbund og Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark hedder det:

”§ 2. Samarbejde og organisationsfrihed

Stk. 1

Hovedaftalens parter er enige om at fremme et godt samarbejde og virke for rolige og stabile arbejdsforhold på tjenestestederne.

Stk. 2

KL og den enkelte kommune/den øvrige ansættelsesmyndighed vil hverken direkte eller indirekte lægge hindringer i vejen for, at de ansatte organiserer sig i forbund, der er omfattet af hovedaftalen.

§ 3. Ledelsesretten

Ledelsesretten udøves

1. i overensstemmelse med bestemmelserne i de kollektive overenskomster, og
2. i samarbejde med de ansatte og deres tillidsrepræsentanter i henhold til de til enhver tid gældende aftaler om tillidsrepræsentanter, samarbejde og samarbejdsudvalg og de til enhver tid gældende aftaler om medindflydelse og medbestemmelse.”

Tilsvarende bestemmelser er indeholdt i § 2 og § 3 i Hovedaftale mellem Kommunernes Landsforening og BUPL – Forbundet for pædagoger og klubfolk.

I § 4 og § 5 i Aftale om arbejdstidsregler for pædagogisk personale ved daginstitutioner, klubber, skolefritidsordninger mv., indgået i 2011 mellem KL, FOA og BUPL, hedder det:

Kapitel 3 Børnehaveklassemedhjælpere

§ 4 Arbejdstid

Stk. 1

Ved opgørelse af pædagogmedhjælperes / pædagogiske assistenters timer i børnehaveklassen og/eller samordnet indskoling, sker omregning af timerne således, at en lektion á 45 minutter medregnes med 1,1 tilsynstime.

Bemærkning:

Ved opgørelse af timerne i børnehaveklassen (og/eller den samordnede indskoling) er det herved lagt til grund, at det yderligere påhviler børnehaveklassemedhjælperen at tilrettelægge og forberede ovennævnte arbejde samt at varetage en række opgaver af samme karakter, som er fastsat for børnehaveklasseledere og lærere, der varetager tilsvarende arbejde (herunder tilsyn med elever i frikvarterer i samme omfang som for lærere-/børnehaveklasseledere, samt indkøb af materialer og oprydning) uden for den skemalagte arbejdstid.

Ved varetagelse af andre arbejdsopgaver, fx støtteforanstaltninger og andre særlige hjælpeforanstaltninger over for børn, foretages ingen omregning.

I timetallet til disse arbejdsopgaver indgår bl.a. en eventuel individuel forberedelse og planlægning af arbejdet.

Kapitel 4 Skolepædagoger

§ 5 Arbejdstid

Stk. 1

For skolepædagoger udgør den årlige arbejdstid 1.924 timer inkl. ferie og fridage, som opgøres én gang årligt.

Det er forudsat, at opgørelsen finder sted ved skoleårets afslutning (31. juli). Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at den årlige arbejdstid opgøres ved ferieårets afslutning (30. april).

Bemærkning

Den årlige arbejdstidsnorm for fuldtidsansatte opfyldes på følgende måde:

Egentlige tilsynsopgaver med børnene	1.417 timer
Ferie og søgnehellidage	289 timer
Øvrige opgaver	218 timer
<i>I alt</i>	<i>1.924 timer</i>

Stk. 2

Der kan maksimalt skemalægges 1.417 timer om året, der vedrører egentlige tilsynsopgaver med børn og unge, jf. dog § 6 om overførsel, afvikling eller udbetaling af ferie.

Stk. 3

Ved opgørelse af timerne i børnehaveklasser og/eller den samordnede indskoling sker omregning af timerne, således at en lektion á 45 minutter medregnes med 1,3 tilsynsti-

me. Ved opgørelse af timerne til varetagelse af specialpædagogisk bistand til småbørn omregnes en lektion á 45 minutter til 1,5 tilsynstime.

Bemærkning:

Ved opgørelse af timerne i børnehaveklassen (og/eller den samordnede indskoling) er det herved lagt til grund, at det yderligere påhviler skolepædagogen at tilrettelægge og forberede ovennævnte arbejde samt at varetage en række opgaver af samme karakter, som er fastsat for børnehaveklasseledere og lærere, der varetager tilsvarende arbejde (herunder tilsyn med elever i frikvarterer i samme omfang som for lærere/børnehaveklasseledere, samt indkøb af materialer og oprydning) uden for den skemalagte arbejdstid.

...

Lovgrundlaget mv.

I § 1 og § 16 i folkeskoleloven (dagældende lovbekendtgørelse nr. 521 af 27. maj 2013) hedder det:

”§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

§ 16. Undervisningsministeren fastsætter:

- 1) Et mindste antal årlige undervisningstimer for eleverne på 1.-9. klassetrin opgjort
 - a) samlet for flere klassetrin og
 - b) inden for fagblokke, henholdsvis klassens tid.
- 2) Et samlet mindste antal undervisningstimer for hvert af fagene dansk og matematik på 1.-3. klassetrin samt for historie på 4.-6. klassetrin.
- 3) Et samlet mindste antal undervisningstimer for hvert klassetrin i grundskolen.
- 4) Vejledende antal årlige undervisningstimer for hvert fag.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om fravigelse af bestemmelsen i stk. 1.

Stk. 3. Ved fastlæggelsen af undervisningstiden regnes 60 minutters undervisning lig med 1 undervisningstime. Den højeste daglige undervisningstid for børnehaveklassen og 1.-3. klassetrin må ikke overstige syv timer, bortset fra ved særlige arrangementer.

Stk. 4. Reglerne i stk. 1 og 2 omfatter ikke undervisning i fritiden efter § 3, stk. 4, eller undervisning efter § 5, stk. 6 og 7.

Stk. 5. På skoledage, jf. § 40, stk. 2, nr. 5, kan dele af undervisningen organiseres og tilrettelægges som ekskursioner uden overnatning eller som lejrskoler med overnatning.

Stk. 6. På skoledage, jf. § 40, stk. 2, nr. 5, kan folkeskolen give mulighed for skolerejser med overnatning som et alternativ til den almindelige undervisning.”

Normeringen af undervisningstimetallet i folkeskolen er fastsat i bekendtgørelse nr. 1131 af 15. november 2006, hvoraf det bl.a. fremgår, at minimumstimetallet for skoleåret 2010/11 samt efterfølgende skoleår for børnehaveklassen er 600 og for 1.-3. klassetrin samlet 2.060.

I §§ 1-5 i dagældende bekendtgørelse nr. 38 af 10. januar 1995 om tilsyn med folkeskolens elever i skoletiden hedder det:

”Skolens tilsynspligt

§ 1. Kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for, at der på den enkelte skole etableres fornødent tilsyn med eleverne i undervisningstiden, i frikvarterer og spisepauser mv.

Stk. 2. Skolebestyrelsen kan inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte rammer fastsætte nærmere principper for skolens tilsyn med eleverne.

Stk. 3. Skolens leder træffer beslutning om udøvelsen af tilsynet.

Stk. 4. Ved fornødent tilsyn forstås tilsyn med et indhold og et omfang, der findes nødvendigt og tilstrækkeligt ud fra vurderingen af de konkrete forhold, herunder

- elevernes alder
- aktivitetens art
- de stedlige forhold og
- lokalernes indretning og udstyr.

§ 2. Skolens pligt til at føre tilsyn med eleverne indtræder 10 minutter før undervisningen begynder, og ophører ved udløbet af det tidsrum, som naturligt medgår til, at eleverne forlader skolen ved undervisningens ophør.

Stk. 2. I tilfælde, hvor eleverne møder mere end 10 minutter før undervisningens begyndelse, eller hvor elever ikke forlader skolen direkte efter undervisningens ophør som følge af en tilrettelagt befordringsordning eller som følge af skolefritidsordningens åbningstider eller andre særlige forhold, må der indgås en særlig aftale om tilsynets udførelse, såfremt de lokale myndigheder i så fald anser et tilsyn for nødvendigt.

Tilsynspligtens område

§ 3. Tilsynet omfatter i stedlig henseende elevernes ophold og færden i skolens bygninger og på skolens arealer. Tilsynet omfatter endvidere elevernes overholdelse af skolens forskrifter på fortovs-, gade- eller vejarealet umiddelbart ud for skolen. Skolen kan i den forbindelse tage initiativ til oprettelse af en skolepatrulje. Elevernes skolevej i øvrigt, herunder eventuelle befordringsordninger som benyttes af eleverne, er ikke omfattet af skolens tilsyn.

§ 4. Hvor undervisningen er henlagt til lokaliteter uden for skolen, skal der, når forholdene kræver det, etableres fornødent tilsyn med elevernes færden mellem de pågældende undervisningssteder. Tilsynspligten omfatter tillige en eventuel fælles befordring til og fra arrangementer, som skolen forestår.

Tilsynets nærmere indhold

§ 5. I undervisningstimerne påhviler det skolen/den enkelte lærer at føre tilsyn med de elever, som skal undervises.

Stk. 2. Hvis der i en klasse dannes hold eller grupper, der opholder sig i forskellige lokaler, kan tilsynet med eleverne udøves gennem bl.a. forudgående instruktion. Tilsvarende gælder, når en elev som led i undervisningen forlader skolens område.

Stk. 3. Der kan kun, hvis vægtige grunde taler herfor, gives den enkelte elev tilladelse til at forlade skolen i en undervisningstime.

Stk. 4. Skolens tilsynsforpligtelse er ikke til hinder for, at elever, der i særlig grad forstyrrer undervisningen, udelukkes fra resten af timen.”

I tilslutning til den udstedte bekendtgørelse hedder det i dagældende vejledning nr. 10 af 10. januar 1995 om tilsyn med folkeskolens elever i skoletiden:

”Skolens tilsynspligt

Ad § 1

Der påhviler kommunen et ansvar for, at der på den enkelte skole etableres tilsyn i tilstrækkeligt omfang. Fastlæggelsen af retningslinjer for omfanget af skolens tilsyn bør derfor finde sted i samarbejde mellem kommunalbestyrelsen og skolerne inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte rammer.

Skolen (kommunen) kan drages til ansvar for skader, der sker i undervisningstiden og i frikvarterer og andre pauser i undervisningen, såfremt skaderne kunne have været forhindret, hvis tilsynet havde fungeret tilfredsstillende. Hvis tilsynet har været rimeligt og forsvarligt, må det antages, at skolen ikke ifalder erstatningsansvar, selv om det ikke er lykkedes at forhindre skadens indtræden. Endvidere kan et erstatningsansvar nedsættes eller bortfalde på grundlag af egen skyld hos skadelidte.

I henhold til folkeskolelovens § 44, stk. 1 og 2, påhviler det skolebestyrelsen at føre tilsyn med og fastsætte principper for skolens virksomhed. Det forudsættes herved, at pædagogisk råd og skolens elevråd får adgang til at udtale sig, inden den endelige fastsættelse af principper for tilsynet finder sted. Der er intet til hinder for, at skolebestyrelsen fastsætter principper for tilsyn, der i stedlig henseende ikke ligger umiddelbart ud for skolen.

Inden for de afstukne rammer udøves det umiddelbare tilsyn med eleverne i skoletiden af lærerne efter anvisning fra skolelederen, der i henhold til folkeskolelovens § 45, stk. 1, har den administrative og pædagogiske ledelse af skolen.

Med hensyn til adgangen til at gribe ind med magt i tilfælde, hvor elever udøver vold eller hærværk, henvises til ministeriets bekendtgørelse om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen.

Ad § 2

Det påhviler skolen at drage omsorg for, at der er tilsyn med de fremmødte elever senest 10 minutter før den skemalagte undervisning begynder. Der påhviler lærerne en generel forpligtelse til at føre tilsyn med eleverne i skoletiden. Derimod er der ikke nogen generel forpligtelse for lærerne eller skolens øvrige personale til at blive på skolen, indtil alle elever har forladt den.

Hvis eleverne bliver på skolen ud over det tidsrum, der er nævnt i stk. 1 som følge af en tilrettelagt befordringsordning eller som følge af skolefritidsordningens åbningstid

eller andre særlige forhold, må der indgås en særlig aftale om tilsynets udøvelse, i det omfang tilsyn anses for påkrævet.”

Faglig voldgiftskendelse af 25. september 1985 (AT 1985, side 214).

I forbindelse med en af Pædagogisk Medhjælper Forbund varslet arbejdsstandsning opstod der tvist om, hvorvidt og i hvilket omfang medlemmer af BUPL kunne nægte at modtage og passe børn på en række skolefritidsordninger.

I voldgiftsrettens kendelse hedder det:

”Der må gives klagerne [KL og Foreningen af Kommuner i Københavns Amt] medhold i, at medhjælpernes arbejdsstandsning ikke medfører, at pædagogerne kan vægre sig ved at udføre deres hidtidige arbejde med pasning af børn uden at varsle sympatikonflikt. At de to personalegrupper udfører et integreret arbejde medfører ikke, at også pædagogerne arbejde bliver konfliktramt. Så længe pædagogernes arbejdsintensitet ikke forøges, kan de ikke anses at medvirke til at afbøde den af medhjælperne varslede lovlige konflikt. Uanset at den enkelte kommunalbestyrelse kan fastsætte normeringen ud fra et forsvarligheds-kriterium, kan den imidlertid ikke, efter at medhjælperne har varslet konflikt, pålægge pædagogerne at passe et større antal børn. Den eneste mulighed for at sikre, at arbejdsintensiteten ikke øges, er, at der sker en forholdsmæssig nedsættelse af antallet af tilmeldte børn.”

Forklaringer

Der er under hovedforhandlingen afgivet forklaring af Frits Tonni Nielsen, Pia Holst Larsen, Torben Bugge og Karsten Thystrup.

Frits Tonni Nielsen har forklaret bl.a., at han i 8 år har været formand for PMF København Syd, der er en lokalafdeling af FOA, og som er en fagforening for pædagogmedhjælper og pædagogiske assistenter. I 0. klasse, hvor børnene typisk var 5-6 år gamle, var der, udover læreren, typisk tilknyttet en pædagog om formiddagen. Under lærerkonflikten blev han kontaktet af flere medlemmer, der blev presset til at arbejde mere end normalt, for eksempel ved at de skulle tage klasser med op til 20-25 børn alene. Det var på baggrund af henvendelserne hans indtryk, at de fleste børn mødte frem på skolen under konflikten. I Hvidovre kommune havde en skoleleder udtalt, at medlemmerne skulle udføre deres sædvanlige pædagogiske arbejde i klassen. Der var ikke tale om fri leg i klassen. Når mange børn er samlet på lidt plads, kan de ikke passe sig selv. Det var derfor nødvendigt, at der blev planlagt og gennemført nogle pædagogiske aktiviteter i klassen. Under normale omstændigheder – og uden for en konfliktsituation – ville skolen sørge for en lærervikar, hvis læreren var syg. I akutte tilfælde kun-

ne det dog ske, at pædagogen var alene i kortere eller længere tid, men i så fald havde pædagogen altid mulighed for at tilkalde assistance.

Pia Holst Larsen har forklaret bl.a., at hun som pædagogmedhjælper arbejdede 5 timer om dagen i en børnehaveklasse. Ansvar var inden lockouten fordelt på den måde, at læreren stod for den faglige del af undervisningen, mens hun stod for den kreative del og børnenes trivsel. På tidspunktet for lockouten var der 24 børn i klassen i alderen fra 5-6 år. Under konflikten varetog hun lærerens normale opgaver med hensyn til bl.a. modtagelse af beskeder fra forældrene om sygdom, kommunikation med forældrene på skoleintra og notering af, hvilke børn der var mødt op. Derudover lavede hun det, som hun plejede, ligesom hun bl.a. underviste børnene i årstiderne, kalenderårets måneder mv. Hun tog endvidere børnene med i idrætshallen og på legepladsen. Det var ikke muligt i klassen at foretage det samme som i en skolefritidsordning (SFO), og børnene havde behov for voksenhjælp for at klare sig igennem dagen. Hun var derfor nødsaget til at forberede sig til de pågældende timer under konflikten. Det var ikke muligt blot at føre et passivt tilsyn med børnene.

Torben Bugge har forklaret bl.a., at han er skolechef i Randers kommune. Under lockouten af skolelærerne i 2013 var det kun de tjenestemandsansatte lærere, der underviste børn i deres respektive klasser. Andre ansatte, der ikke var omfattet af konflikten, udførte alene tilsyn med børnene. Efter tilsynsbekendtgørelsen skulle skolens ansatte sørge for, at børnene ikke forvoldte skade på sig selv eller andre børn og ting. Alle de ansatte på skolen havde en sådan tilsynsforpligtelse. Under lockouten blev KL's vejledning og indlægget på konfliktportalen brugt som grundlag for kommunens udmelding til skolelederne i kommunen. Børnene var udmærket i stand til at aktivere sig selv og finde på lege mv., ligesom de kunne medbringe iPads og andet legetøj. Pædagogerne skulle blot sørge for at føre tilsyn med børnene. Der var i Randers kommune ingen protester mod, at pædagogerne mv. førte tilsyn med hele klasser, og ingen pædagoger mv. blev pålagt at undervise eller udføre pædagogisk fagligt arbejde under konflikten.

Karsten Thystrup har forklaret bl.a., at han er kontorchef i KL. Det har en historisk begrundelse, at det i pædagogernes overenskomst/arbejdstidsregler hedder en tilsynstime, og det har intet at gøre med tilsynsforpligtelsen efter folkeskoleloven. Den tilsynsforpligtelse, der er beskrevet i bekendtgørelsen med dertil hørende vejledning, har til formål at undgå, at eleverne kommer til skade eller forvolder skade på andre børn eller ting. Det er tale om et såkaldt pas-

sivt tilsyn. Der er ham bekendt ikke nogen pædagoger eller pædagogmedhjælpere, der er blevet bedt om at undervise eller udføre pædagogisk arbejde i deres klasser under lærerkonflikten. Pædagogerne mv. skulle kun føre et passivt tilsyn med børnene, svarende til det tilsyn, der blev udført i frikvarteret. Der var tale om en lovlig konflikt, og det var derfor også vigtigt, at der ikke blev udført arbejde, som kunne udhule konflikten. Livet skulle jo leves efter konflikten. Der var ikke tale om en øget arbejdsintensitet for pædagogerne mv. under konflikten, idet de alene skulle udføre et sædvanligt tilsyn efter folkeskolelovens bestemmelser. De skulle således hverken undervise eller udføre deres sædvanlige pædagogiske arbejde. Det er hans generelle indtryk, at forældrene i betydeligt omfang holdt børnene hjemme under konflikten. Hvis pædagogerne ikke var i stand til at gennemføre et passivt tilsyn med børnene, måtte den pågældende skoleleder sende børnene hjem. KL ville ikke have accepteret, at pædagogerne skulle udføre arbejde i det omfang, som Pia Holst Larsen har forklaret om.

Parternes argumenter

Klager, Landsorganisationen i Danmark for Fag og Arbejde, har navnlig anført, at klagers medlemmer under lockouten ikke kunne sættes til at udføre andet og mere arbejde end før konflikten. De kunne derfor kun pålægges at udføre den forholdsmæssige del af det tilsyn, som normalt blev udført af læreren og den pædagogiske medarbejder i fællesskab. Den forholdsmæssige del af tilsynet, som læreren var ansvarlig for, var derimod konflikttramt. KL's konfliktvejledning indebar, at pædagogerne blev sat til at udføre lærerens del af tilsynsopgaven. Herved forsøgte KL at afbøde virkningerne af den lockout, de selv havde varslet. Dette er i strid med Hovedaftalens § 2. I stedet burde KL have vejledt kommunerne om at reducere antallet af elever i hver klasse, således at omfanget af tilsynsopgaven kunne blive tilpasset det forhold, at pædagogen nu stod alene med opgaven.

Det afgørende i sagen er, at KL's konfliktvejledning og indlæg på konfliktportalen måtte læses – og af kommunerne blev læst – sådan, at FOA's medlemmer under lockouten kunne pålægges ansvaret for en hel klasse med det tilsyn og de pædagogiske aktiviteter, der var nødvendige under hensyn til børnenes alder mv. Under lockouten fik FOA indberettet eksempler fra 6 kommuner, hvor forbundets medlemmer var blevet pålagt at føre tilsyn med hele klasser. Hvor mange elever den enkelte pædagogiske medarbejder ville kunne føre tilsyn med, skulle have været afklaret ved en aftale mellem KL/kommunerne og organisationerne, jf. eksempelvis de mellem BUPL og KL indgåede aftaler efter voldgiftskendelsen af 25. september 1985.

Under normale omstændigheder forestod læreren og det pædagogiske personale undervisningen og tilsynet af klassen i fællesskab. Det er KL's opfattelse, at kommunerne under konflikten kunne omlægge FOA's medlemmers arbejde, således at de fritages for det pædagogiske arbejde og i stedet pålægges den fulde tilsynspligt. Dermed blev det pædagogiske personale imidlertid pålagt at påtage sig en del af de lockoutramte læreres arbejde, idet det ikke kun var lærerens undervisningsopgave, der var konfliktramt, men også lærerens tilsynsopgave. Det hedder da også i konfliktvejledningens pkt. 2.1.2, at "det arbejde, som en konfliktramt lærer var planlagt til at udføre, skal betragtes som konfliktramt arbejde". Dette må naturligt læses som omfattende både undervisnings- og tilsynsforpligtelsen.

Opgaven med at føre tilsyn kunne under hensyn til børnenes alder og de aktiviteter, der var nødvendige, ikke løsrives fra det pædagogiske personales sædvanlige pædagogiske arbejde. KL's vejledning bygger således på ren fiktion uden støtte i bekendtgørelsen om tilsyn med folkeskolens elever med tilhørende vejledning. Det fremgår udtrykkeligt af disse, at tilsynet afhænger af aktivitetens art, og at der altså er en aktivitet knyttet til en tilsynsopgave. Det var derfor heller ikke muligt for kommunerne at efterleve KL's vejledning om, at arbejdet for FOA's medlemmer under konflikten kunne reduceres til en ren tilsynsopgave. Der var tale om børn i 0.-3. klasse, og det lader sig i praksis ikke gøre at føre et rent frikvartertilsyn i timevis i en indskolingsklasse. Klagernes medlemmer oplyste således også, at de under lockouten igangsatte pædagogiske aktiviteter, når de var sammen med klasserne uden en lærer, jf. forklaringerne fra Frits Tonni Nielsen og Pia Holst Larsen.

Sammenfattende skal KL for brud på Hovedaftalens § 2 og § 3 betale en bod på 1,5 mio. kr. til klager. Det er ved udmålingen af boden en skærpende omstændighed, at der er tale om et organisationsansvar og et brud på hovedaftalen. Det bør endvidere tillægges betydning, at lockouten og det konfliktramte arbejde blev iværksat efter, at der blev afholdt fællesmøde i sagen. KL var derfor bekendt med forbundenes holdning og kunne have ændret sin vejledning til kommunerne.

Klager, FTF for BUPL, har vedrørende KL's afvisningspåstand navnlig anført, at det giver sig selv, at den forholdsmæssige reduktion i antallet af elever kun har relevans i de tilfælde, hvor lærer og pædagog forud for lockouten arbejdede sammen om eleverne i klassen.

Med hensyn til sagens realitet har FTF for BUPL navnlig anført, at KL har overtrådt Hovedaf-

talens § 2 og § 3 ved at søge at afbøde virkningerne af den varslede lockout samt ved at medvirke til den enkelte skoleleders misbrug af ledelsesretten. KL har i sin konfliktvejledning således anført, at ”medarbejdere, der ikke er omfattet af et konfliktvarsel, herunder de tjenestemandsansatte lærere, skal varetage deres sædvanlige arbejde”, og at der ved dette sædvanlige arbejde bl.a. skal forstås varetagelsen af en tilsynsforpligtelse ”med et indhold og omfang, der findes nødvendigt og tilstrækkeligt ud fra en vurdering af de konkrete forhold, herunder elevernes alder, aktivitetens art, de stedlige forhold og lokalernes indretning og udstyr.” Herudover hedder det i konfliktvejledningen, at ”Hvis tilsynet ikke kan gennemføres forsvarligt, må skolelederen vurdere om eleverne – og i givet fald hvor mange – kan blive på skolen”.

Der er i vejledningen klart forudsat et andet og væsentligt mere omfattende tilsyn end det, som KL nu har anført var tilfældet. Det var samtidig op til skoleledelsen diskretionært at beslutte, i hvilket omfang klagers medlemmers arbejdsbyrde skulle reduceres forholdsmæssigt, og at vejledningen således ikke gav klagers medlemmer noget retskrav herpå. Konfliktvejledningen var dermed i strid med voldgiftskendelsen af 25. september 1985, hvorefter det i tilfælde med integreret arbejde skal sikres, at arbejdsintensiteten ikke forøges, hvilket alene kunne ske ved en forholdsmæssig reduktion af antallet af børn. Konfliktvejledningen er tillige i modstrid med KL's egen opfattelse af retsstillingen, jf. KL's eget notat af 13. maj 2008.

På trods af voldgiftskendelsen og KL's egen tidligere opfattelse er det nu KL's standpunkt, at arbejdsintensiteten kunne formindskes på anden måde end ved en forholdsmæssig reduktion af antallet af elever, nemlig ved i stedet at udføre en anden og mere begrænset form for tilsyn end det, konfliktvejledningen lagde op til. Dette er imidlertid ikke en mulighed. Voldgiftskendelsen udtaler således, at ”den eneste mulighed for at sikre, at arbejdsintensiteten ikke øges, er, at der sker en forholdsmæssig nedsættelse af antallet af tilmeldte børn.” Hertil kommer, at det i konfliktvejledningen anførte tilsyn ikke efterfølgende kan udlægges som et rent ”opbevaringstilsyn” med det eneste formål at sikre, at eleverne ikke gør skade på sig selv eller hinanden.

Den omstændighed, at en pædagog under normale omstændigheder i en ikke-konflikt situation kan pålægges det fulde tilsyn, når læreren ikke er til stede, kan ikke føre til et andet resultat. En situation, hvor en lærer er midlertidigt fraværende, kan således ikke sammenlignes med en konfliktsituation, hvor læreren er permanent fraværende. Tjenestemandsstrengdom af 20. august 1990 kan heller ikke føre til et andet resultat, idet situationen var en væsentlig

anden, bl.a. fordi de sikkerhedsfunktioner, som de pågældende tjenestemænd blev pålagt at udføre, alene udgjorde en mindre del af de samlede sikkerhedsfunktioner. Dertil kommer, at dommen er stærkt kritiseret i den arbejdsretlige litteratur, jf. bl.a. Per Jacobsen i ”Kollektiv Arbejdsret”, 5. reviderede udgave, s. 248, note 81. Endelig kan dommen ikke overordnet tages til indtægt for, at medarbejdere generelt kan blive sat til at udføre konfliktramt arbejde.

Tilsynsforpligtelsen er en central del af både læreres og pædagogers arbejdsopgaver. Klagers medlemmer har ikke vægret sig ved at udføre denne opgave, men har anført, at der må eksistere et krav på forholdsmæssig reduktion. KL har ved sin afvisning heraf forsætligt forsøgt at afbøde virkningerne af konflikten. Efter KL’s konfliktvejledning skulle klagers medlemmer fortsætte med at udføre deres ”sædvanlige arbejde”, og et rent opbevaringstilsyn er ikke praktisk muligt. Det er ikke muligt at føre et passivt tilsyn med en klasse med børn i indskolingsalderen gennem en hel skoledag, uden at den voksne laver nogle aktiviteter med børnene.

Sammenfattende indebar KL’s konfliktvejledning, at arbejdsbyrden for pædagogerne blev forøget som følge af, at de tillige skulle stå for den tilsynsforpligtelse, som normalt blev varetaget af en lærer svarende til 50 % af tilsynsforpligtelsen. Dette er i strid med voldgiftskendelsen fra 1985. KL afviste, at der skulle ske en reduktion i antallet af de børn i de klasser, som pædagogerne skulle føre tilsyn med, og medvirkede derved til, at den enkelte skoleleder misbrugte ledelsesretten. Dette udgør et alvorligt brud på hovedaftalens § 2 og § 3. KL bør derfor idømmes en særdeles mærkbar bod, der passende kan fastsættes til 1,5 mio. kr.

Indklagede, KL, har til støtte for afvisningspåstanden over for FTF navnlig anført, at FTF’s anerkendelsespåstand efter sin formulering er uklar og dermed uegnet til pådømmelse. Det savner således mening at nedlægge en påstand, der indebærer, at de pågældende medarbejdere skulle have haft reduceret deres arbejde i form af færre elever under lockouten – uanset om de sædvanligt udførte deres arbejde i samarbejde med en lærer eller ej.

Sagens tema er i øvrigt, hvorvidt det var i strid med parternes hovedaftaler, at pædagogerne mv. ifølge KL’s konfliktvejledning kunne pålægges at udføre deres sædvanlige tilsynsopgave under den lockout, der blev iværksat over for de overenskomstansatte lærere i perioden fra den 1. til den 26. april 2013. Det er klagerne, der har bevisbyrden for, at KL har handlet i strid med parternes hovedaftale, og denne bevisbyrde har klagerne ikke løftet. Det er da også påfaldende, at der ikke er kommet nogen indsigelser fra Danmarks Lærerforening om, at pædago-

gernes udførelse af tilsynet i overensstemmelse med KL's vejledning skulle indebære en krænkelse.

Efter KL's konfliktvejledning kunne pædagogerne ikke sættes til at udføre de lockoutede læreres centrale arbejdsopgave, nemlig undervisningen. De kunne heller ikke sættes til at udføre anden undervisning eller pædagogiske aktiviteter. De kunne alene benyttes til at udføre passivt tilsyn med eleverne. Denne tilsynsopgave er en del af pædagogernes sædvanlige arbejdsopgaver. I perioder uden konflikt opdeles eleverne ikke i grupper, hvor nogle holdes under opsyn af læreren, andre af pædagogen. Pædagogen har det fulde tilsyn med klassen, når vedkommende er til stede, og det samme har læreren, når denne er til stede. Udgangspunktet er, at medarbejdere altid har pligt til at udføre deres sædvanlige arbejde, selvom nogle af deres kolleger er omfattet af en konflikt. Hvis medarbejderne ønsker at vægre sig ved at udføre deres sædvanlige arbejde, må de iværksætte en sympatikonflikt, jf. herved voldgiftskendelsen af 25. september 1985. Det må derfor lægges til grund, at pædagogerne kunne pålægges at udføre tilsynet, og der var da heller ingen pædagoger, der vægrede sig ved at udføre denne opgave.

Den foreliggende situation er sammenlignelig med den situation, der blev taget stilling til i Tjenestemandssretten's dom af 20. august 1990 (TMD 1988.067). I dommen fastslog Tjenestemandssretten, at de tjenestemandssansatte medarbejdere på flyvebådene mellem København og Malmø kunne pålægges at varetage de konfliktende stewardessers del af sikkerhedsfunktionerne ombord. Der blev herved lagt vægt på, at tjenestemændene ikke blev pålagt at udføre stewardessernes salgs- og serviceopgaver over for passagererne, og at stewardessernes andel af sikkerhedsfunktionerne kun udgjorde en mindre del af de samlede sikkerhedsfunktioner og indholdsmæssigt svarede til de sikkerhedsfunktioner, der i forvejen påhvilede tjenestemændene.

Den foreliggende sag adskiller sig afgørende fra den situation, som voldgiftskendelsen af 25. september 1985 angik. I sagen fra 1985 havde de pædagoger, der var i konflikt, og de pædagoger, der ikke var, de samme hovedfunktioner i forhold til børnene i SFO'en. Hvis de tilbageværende pædagoger skulle tage sig af børnene på samme måde som før konflikten, ville hovedaktiviteten (den pædagogiske aktivitet) i forhold til børnene fortsat blive varetaget fuldt ud, og konflikten ville dermed blive gjort virkningsløs. I den foreliggende sag overtog pædagogerne ikke undervisningen fra de lockoutede lærere, og det forhold, at de udførte tilsyn med de elever, der mødte frem i klasserne under konflikten, indebærer ikke, at konsekvenserne af den

iværksatte lockout blev afbødet. Det udøvede tilsyn træder ikke i stedet for undervisning. Som anført i konfliktvejledningen skal der således gives kompenserende undervisning for timer, der aflyses i forbindelse med en konflikt med henblik på at sikre, at skolen lever op til folkeskolelovens minimumstimetal.

I øvrigt kan kendelsen fra 1985 ikke tages til indtægt for andet, end at arbejdsintensiteten ikke må forøges. I sagen fra 1985 kunne en øgning af arbejdsintensiteten kun undgås ved at reducere antallet af børn, men det kan udledes af kendelsen, at forøgelsen af arbejdsintensiteten tillige kan undgås på andre måder – fx ved at reducere andre arbejdsopgaver. Under lockouten af lærerne i 2013 blev pædagogernes arbejdsopgaver netop reduceret, idet de bl.a. blev friholdt for at udføre deres sædvanlige pædagogiske arbejder. De skulle alene udføre det passive tilsyn, som allerede var en del af deres sædvanlige arbejder. Det arbejde, der var forbundet med tilsynsforpligtelsen, er endvidere markant mindre end det arbejde, der er forbundet med at gennemføre undervisning og pædagogiske aktiviteter i tilknytning til undervisning. Således kræver udførelse af tilsyn f.eks. ingen forberedelse.

Det bestrides, at KL's konfliktvejledning indeholder bestemmelser, der må forstås således, at pædagogerne skulle udføre andet og mere end det passive tilsyn. Det bestrides endvidere, at det ikke skulle være praktisk muligt at gennemføre tilsynet i den forudsatte passive form, jf. herved Torben Bugges forklaring. Hvis nogle kommuner måtte have været i tvivl om indholdet af vejledningen, blev denne tvivl i hvert fald fjernet ved indlægget på KL's konfliktportal, der var tilgængeligt forud for konfliktens ikrafttræden.

Hvis Arbejdsretten måtte komme frem til, at der sket brud på parternes hovedaftaler, er bruddet under alle omstændigheder undskyldeligt. Situationen svarer ikke til voldgiftskendelsen af 25. september 1985, idet pædagogernes arbejdsopgaver blev reduceret under lockouten. Endvidere er KL's vejledning i overensstemmelse med Tjenestemandsrettens dom af 20. august 1990. Antallet af børn, som pædagogerne skulle føre tilsyn med, var endvidere de facto begrænset betydeligt, idet mange forældre holdt deres børn hjemme under konflikten.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

De foreliggende to sager angår, om KL i forbindelse med lockouten af de overenskomstansatte lærere i april 2013 har vejledt kommunerne om at anvende skolepædagoger mv. til at føre

tilsyn med skoleelever i et omfang, der er i strid med de pligter, der gælder for en part under en overenskomstmæssig arbejdskonflikt, og derved har overtrådt Hovedaftalernes § 2 og § 3.

Indledningsvis bemærkes, at Arbejdsretten finder, at den anerkendelsespåstand, som FTF for BUPL har nedlagt, er tilstrækkelig klar og egnet til pådømmelse. KL's påstand om afvisning af påstanden tages derfor ikke til følge.

Sagerne vedrører tilfælde, hvor en lærer og en pædagog forud for lockouten af lærerne i fællesskab havde varetaget undervisning, pædagogiske aktiviteter og tilsyn med eleverne i en børnehaveklasse/indskolingsklasse, og hovedspørgsmålet er, om pædagogen under lockouten lovligt kunne sættes til at føre tilsyn med hele klassen uden en reduktion i antallet af elever (KL's standpunkt), eller om pædagogen alene kunne sættes til at føre tilsyn med et forholdsmæssigt mindre antal børn i klassen (klagernes standpunkt).

Ifølge KL's vejledning, som den er kommet til udtryk i konfliktvejledningen fra februar 2013 og i indlægget af 19. marts 2013 på KL's konfliktportal, skulle pædagogerne ikke undervise i klasserne under lockouten, og det er heller ikke nævnt, at de skulle gennemføre pædagogiske aktiviteter med eleverne. For så vidt angår skolepædagogers varetagelse af opgaver i skolen under lockouten, har KL i indlægget på konfliktportalen bl.a. anført følgende:

”Skolepædagoger, som er skemalagt til at bistå i undervisningen i en gruppe/klasse i skolen sammen med en lærer, kan efter KL's opfattelse under en evt. lockout fortsat varetage tilsynsopgaven i forhold til den pågældende gruppe/klasse i de timer, hvor skolepædagogen er skemalagt til at være sammen med gruppen/klassen. Dette skal ses i sammenhæng med, at tilsynsopgaven må betragtes som en del af skolepædagogens sædvanlige opgaver i forhold til gruppen/klassen i de omhandlede timer. Den planlagte undervisning i den pågældende gruppe/klasse vil ikke kunne opretholdes under en lockout, men skolepædagogen kan fortsætte med at varetage sine sædvanlige opgaver med tilsyn i forhold til gruppen/klassen.

Der kan ikke planlægges med ekstraordinært at slå flere grupper/klasser sammen, for at lade skolepædagogen varetage tilsynet med den sammenlagte gruppe under ét, hvis det sker som følge af fraværet af en konfliktramt lærer. Tilsvarende vil en skolepædagog, som er visiteret til at yde støtte til enkelte elever i gruppen/klassen, ikke kunne pålægges at føre tilsyn med hele gruppen/klassen.”

Den tilsynsopgave, som skolepædagogerne mv. skulle varetage under lockouten af lærerne, var en del af deres sædvanlige arbejde og var dermed ikke konfliktramt. Der er tale om en opgave, der må betegnes som accessorisk i forhold til den undervisning og gennemførelse af pæ-

pædagogiske aktiviteter, der normalt finder sted i klasserne uden for en konflikt-situation. Når endvidere henses til, at pædagogerne ifølge vejledningen hverken skulle undervise eller gennemføre pædagogiske aktiviteter med eleverne, mens lærerne var lockoutet, giver det forhold, at pædagogerne blev sat til at varetage tilsynsopgaven på egen hånd i forhold til det samme antal elever i klassen som forud for lockouten, ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at en efterlevelse af KL's vejledning førte til en forøgelse af pædagogernes arbejdsintensitet. Det kan herefter ikke anses for godtgjort, at den i vejledningen forudsatte brug af pædagogerne medvirkede til at afbøde virkningerne af lockouten af lærerne på en måde, der er i strid med de pligter, der gælder for en part under en lovligt iværksat arbejdskonflikt.

På denne baggrund tager Arbejdsretten KL's frifindelse påstand til følge.

Thi kendes for ret:

Kommunernes Landsforening frifindes.

I sagsomkostninger for Arbejdsretten skal Landsorganisationen i Danmark for Fag og Arbejde og FTF for BUPL inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom hver især betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Poul Dahl Jensen